

Skjernøyposten

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Nr.4.

Julen - 2005

37. årg.

Lutefisk.

For et par julenummer siden, slo vi et slag for juletorsken, vår lokalt mest brukte julaftens mat. Denne gang prøver vi oss på en annen tradisjonell julemat, lutefisken, ikke så mye i bruk hos oss på selve julaften som mange andre steder. Men i samfunnet generelt har den fått en virkelig renessanse, og hører nå virkelig til blant "in-mat", spesielt i førjulstiden.

Det vi har i tankene er ikke akkurat den varianten man kjøper på butikken ferdig, gjerne godt pakket i plastpose. Den kan sikkert være god nok. Men det er noe annet når man starter fra begynnelsen selv, med selvfisket råvare. Å lute fisk var noe man gjorde hos de fleste i tidligere tider, men i dag er det nok de færreste som vedlikeholder tradisjonen.

Vanskelig er det ikke, men litt tidkrevende, særlig tørkeprosessen med fisken. Mange av våre lesere har et aktivt forhold til sjø og fiske, så utgangspunktet skulle være det aller beste.

Til produksjon av lutefisk bruker man normalt stokkfisk, det vil si usaltet og hengt fisk fra det nordlige Norge. Hos oss går det av klimatiske årsaker ikke an å tørke fisk uten at den er saltet, dersom det skal gjøres i friluft.

Fisken flekkes, saltet og legges ut for tørking når vårsola begynner å varme. Den tas inn så snart det er uttrykt for nedbør. Slik fortsetter man til fisken er helt tørr og hard, produktet er nå en mellomting mellom klippfisk og tørrfisk, og tåler lagring i årevis. Det kan anvendes torsk, lyr og lange.

Første steg i luteprosessen er vanning i 3 dager, så skjærer man den opp og legger den i lut. Luten er en blanding av ca 35 gr kaustisk soda til 10 ltr vann. Den kan også lages av bjørkeaske 3 litermåll til 14 ltr vann, i tillegg tilsettes 0,5 ltr kalk, men dette sier det seg jo selv er en mer tungvint metode. Etter ca 3 dager er fisken ferdig lutet, da kan man presse fingrene gjennom fiskekjøttet uten særlig motstand. Så følger 3 dager i vann, med skifte av vann minst en gang daglig. Ønskes sterkere luting kan mengden kaustisk soda økes, ønskes den fastere, gjøres det motsatte, eller man vanner den lengre. Og det var det, og man er klar for siste runde, og den greier dere selv eller ved hjelp av kokeboken.

Fors. neste side.

Fra side 1.

Hvem oppfant lutefisken ? Derom foreligger det utallige historier. En av dem går ut på at svenske vikinger angrep et norsk fiskevær, og brant alt inkludert fiskehjellene, før de forsvant igjen. Det kom regn, og da beboerne kom tilbake fant de fisken i asken, den var svulmet opp, og i mangel på annet å spise kokte de den, og dermed var det gjort.

Flere sanger er blitt tildelt lutefisken, her er et vers fra en av dem:

O lutefisk, vi bøyer oss, for kongen i blant spiser.
Den skjelv av mykt belutret liv, fortjener alle priser.
Hvert år vi venter like spent, men vann i munn og håpet tent.
O, lutefisk, din frelste flokk, ærbødighet deg viser.

(O'Tannenbaum)

I USA, hvor det kanskje konsumeres mer lutefisk enn hos oss, heter det i et litt omskrevet sitat:
Don't ask what the Lutefisk can do for you, but what you can do for the Lutefisk.

Evert Knutsen.

Vi har spurt noen barn om hvordan de ser på jul og vinter, og her er resultatet:

1. Hvorfor feirer vi jul ? 2. Hva ønsker du deg mest til jul ? 3. Hva synes du er best med vinteren ?

John Olav Knutsen -12 år- svarte følgende :

1. Fordi Jesus ble født.
2. At vi får være friske.
3. Å gå på ski og stå slalom.

Stian Holmegård Christensen -10 år- som etter hvert skal flytte til Farestad (Karl Johan) svarte følgende :

1. Fordi Jesus ble født.
2. Lego.
3. Snø - stå på snowboard.

Silje Berge -10 år- svarte følgende :

1. Fordi Jesus ble født.
2. MP3-spiller.
3. Snø - stå på ski.

Skjernøyposten.

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Redaktør: Sigurd Aalvik, tlf. 38 26 86 11

I redaksjonen:

Georg Walvick,	tlf 38 26 86 36
Norvald Jenssen	tlf 38 26 86 75
Evert Knutsen	tlf 38 26 86 86
Hanne Arntsen	tlf 38 26 61 88
Janne Knutsen	tlf 38 26 85 86

kasserer.

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal

Bankgirokonto: 7877. 06. 62604

E - postadresse: skjposten@c2i.net

Kontakt i USA: Mrs. Agathe Tompson
865 Buck kd., Stone Ridge.
N.Y. 12484. USA. . - .

Abonnt pris pr. år kr 80. -. USA \$ 15

Litt Fiskeprat.

I slutten av november måned og alle hummerteiner er kommet på land. Værgudene var veldig snille når fisket var i gang. Ingen storstormer og heller ikke noen teinetap. Fangsten var omkring som i fjor for de fleste. Ca. 3 hummer pr teine etter tre - fire ukers

fiske. Et lite lyspunkt var det at det var flere småhummer, særlig størrelsen 18 - 20 cm i høst, kanskje bestanden er på vei oppover, selv om de minste ikke blir store nok om 2 - 3 år.

Fisket etter juletorsk er så smått kommet i gang, og der er det en del torsk i størrelsen 1 ½ til 2 kilo, men den har lett for å dø i garnene og sanketeinene på grunn av at sjøtemperaturen er så høy.

Rekefisket går som vanlig, og når været er bra, er også fangstene gode.

Nå får vi håpe på noen fine og stille førjuls dager. Da kan det nok bli juletorsk i år også, både i garn og på snøre.

Lykke til! God jul og godt nyttår!

G.W.

Høstvarme

Det brenner i skogen.

Det er ikke farlig.

Jeg går i ilden,

men ganske så varlig.

Når fargen blir borte

og visner og dør,

når skogen blir dekket

av vinterhvitt slør.

Da er det en deilig

og varmende trøst:

At tankene minnes

en brennende høst.

Rettelse fra forrige nummer.

Vedr. det jeg skrev om Kåre Mangnus Berges bortgang.

Der skrev jeg at han de siste månedene hadde vært på sykehjem, noe som er helt feil. (Jeg burde jo ha vist bedre) Han var hjemme på Røsteinen hele tiden. Unntatt de siste dagene.

Han var heller ikke oppvokst på Rødsteinen, men i Bergstalen, hvor de leide hus av Tho. Berge. (som jeg også viste)

Jeg beklager på det sterkeste.

Sigurd.

Fra Valvikstranda etter at teinene er trukket og hummerne er telt opp.

Da ble det servert hele første uken nysteikte vaffer og kaffe, i det fine været av Bjørg Greipsland.

Fra venstre: Martin Pedersen, Rolf Walvik, Olav Aalvik, Leiv Aalvik(foran Rolf), Eilif Christensen, Sigurd Aalvik, Sylvia Christensen, Bjarne Christensen, Bjarne Greipsland og Alf Pedersen. I bakgrunnen Birg som prøver å ta bilde Foto: Sinne Aalvik

SKJERNØY KAPELL

Adventstid.

Herlighetens konge.

Adventstid

Loft hodene, dere porter! Og dere evige dører, loft dere, så herlighetens konge kan dra inn! Hvem er denne herlighetens konge? Herren sterk og veldig. Herren mektig i strid. Loft hodene, dere porter! Og dere evige dører, loft dere, så herlighetens konge kan dra inn! Hvem er denne herlighetens konge? Herren hærskaers Gud, han er herlighetens konge. Sela. Salme 24,7-10

Høstens arbeid på kapellet har vært ganske stort i høst. Møteuken fra 18. - 23. okt. hadde vi besøk av Sigbjørn Hoverak to kvelder. Han er en meget engasjert person, og derav holdt han noen gode og tankevekkende taler for oss. Fredag var det Skalldyrfest, der er kunne en forsyne seg av blåskjell, krabber og reker, og det var et godt måltid. På denne festen hadde vi besøk av Helge Drange. Han har vært misjonær i Peru, og hadde en mann med seg som er derfra, og som var på besøk i Norge. Denne mannen fortalte om radioens betydning blant sitt folk. At budskapet som ble sendt nådde fram. Søndagen var det familiemøte kl 16.00, da hadde vi besøk av Holum minigospel, de sang veldig fint for oss. Alle samværene var godt besøkt.

Siden har vi også hatt tre **Temamøter**. Onsdag 2. nov. var Ivar Krossen innleder, hvor temaet var "Nærhet til Gud i en travel hverdag". 9. nov. var temaet "Ilden fra vest" - Keltisk spiritualitet.

Innleder var Håkon Borgenvik. 16. november var temaet "Bonn / retreat." Her var innleder Sven Giljebrekke. Innlederne startet med undervising i temaet i ca: 45 min. Etter var det samtale/diskusjon over temaet, samt kaffe/te og litt å bje i. Det motte fram 15 - 20 personer på disse motene, og hver av oss fikk nok noe å på tenke på.

Fra "Vi synger julen inn"

Fredag 25. nov. var det sangkveld. Det var dekket nydelig til i kapellet med border og mye levende lys. Framotet var kl 20.00, og det ble innledet med sang fra sangboken "Rop det ut". Imellom var det lesning av tekster fra bibelen. Ved pianoet satt Tore Dag Bø. Bevertningen var koldtbord, hvor hver enkelt tok noe med seg hjemmefra. Det ble mange lekre retter. Det var også underholdning, det kontrapunkt, med Tor Anders Puntervoll som "Sven Bomann".

30. nov. hadde vi igjen besøk Randesund sangkamerater. De driver evangeliseringsarbeid i Finmark, noe som de har gjort i mange år og de fortalte om dette arbeidet. De talte sang og spilte med friske vitnesbyrd imellom. Det ble tatt opp kollekt som gikk til dette arbeidet.

Fredag 9. des. er det grøttest. Vi håper på en fin kveld da, -

Juletreffest i tradisjonell stil blir det også i år - så mot opp. Så går vi inn i et nytt år med blanke ark og årsmøte. Tidligere har det vært vanskelig å få folk til å stille i styret og komiteer, vi håper det vil gå greit denne gangen. Det er mange som er engasjert her ute, det blir drevet et stort arbeid og vi ønsker at det også skal være slik. Så en stor julehilsen til alle dere som legger ned mange timer i året på kapellet - og en stor julehilsen til alle om et godt nyttår - og at slekt må følge slekters gang.

God Jul!

Å.Aa.

Vi synger julen inn.

Forste søndag i advent ble julen sunget inn her på oya, godt hjulpet av barn fra søndagskolen, S.B.K. og et kor, laget for anledningen med bare voksne. (Se bildet; vi håper at vi får høre dem flere ganger) Det var godt å høre på dem alle sammen. - Videre ble det sunget de gamle kjære julesangene. Rundt 80 - 90 mennesker var møtt fram på kapellet til denne tilstelningen hvor bordene var dekket og det ble servert hjemmelaget kaker og kaffe. Kapellan Håkon Borgenvik holdt andakten og Håkon Sodal satt ved orgelet.

Portrettet.

Dagens portrett er Liv Gustavson, som er født 19. sept. 1916 og er bosatt i New York i USA. Men hun er født og oppvokst på småbruket Norheim på Dyrstad. Huset lå høyest og lengst mot nord den gangen. Foreldre var Torvald og Robertha Pedersen Dyrstad. De fikk 7 barn, og av dem var 4 døde, og Liv var en av dem. På sensommeren i år feiret hun 89 årsdagen hjemme på Norheim. Ved hjelp av Anne Haugen og barnebarnet av Torvald og Robertha Anne Reidun Lund fikk "Skjernøyposten" dette intervjuet til.

Liv forteller: Det var ikke lett å være döv som liten. Jeg kunne jo ikke høre, og hadde heller ikke ordentlig språk, så da hun ble i skolepliktig alder ble hun sendt på døveskole i Oslo, for å lære fingerspråket og forme munnen slik at hun kunne lære å kommunisere med andre døve og sine foreldre og søsken. På den skolen gikk hun i flere år, og var bare hjemme i sommerferiene. Hun lengtet veldig hjem, særlig i julen, da hun ikke alltid kom hjem da, så hun måtte feire julen på døveskolen. På døveskolen fikk hun

opplæring i søm som hun arbeidet med senere i ungdommen.

Under krigen bodde hun hjemme hos sin mor Robertha på Dyrstad, og hun husker godt evakueringen av Skjernøya. Da alle skjernøybeboere måtte forlate øya i hui og hast. Liv og hennes mor tok rosjekta som lå i Nordstranda med alt det nødvendige, og rodde til Eigebrekk hvor de bodde de to månedene evakueringen varte. Liv forteller videre at de måtte ro ca: to timer hver vei til Eigebrekk når det var frisk motvind. De rodde fram og tilbake til øya lørdager og søndager for å høye. Enkelte ganger grov de seg ned i høyet på låven for å slippe å ro tilbake om kvelden og morgenen. Dette var helt ulovlig, men en tok sjansen.

Hun reiste til Amerika i 1949 med S/S "Stavangerfjord" og der traff hun sin mann John Gustavson, som var svensk. Sammen med ham har hun tre sønner: Walther, Robert, David. Tror hun er den eldste utflytter fra Skjernøy som lever i dag i USA, men hun er ikke helt sikker. Hun var aktiv med i døvemeningen, og hadde vært i kirken nesten hver søndag i 50 år. Hun har reist 14 ganger over Atlanteren siden hun flyttet til USA. Hun måtte knipe seg i armen hver gang for å forvise seg at det var virkelighet at hun kom til Skjernøya og gården Norheim, og fikk satt seg inne i stuen der.

De rodde mye til Kleven, og hun forteller at hun aldri glemmer de turene i dårlig vær hvor Robertha sier - ro og be - ro og be - når det blåste som verst.

Vi takker Anne Haugen og Anne Reidun Lund for hjelp med dette intervjuet.

G. W.

P.S. Robertha var en gudfryktig kvinne. Det fortelles at en gang i veldig snøvær var hun den eneste som møtte fram på et kvinneforeningsmøte på Dyrstad skolehus. Da hun senere ble spurt om hvor mange som møtte fram, svarte hun det var fire: "Det var Gud Fader, Sønnen, den Hellige Ånd og meg, og det var et godt møte."

Robertha døde i 1960 etter å ha vært enke i 34 år.

Når granene ble felt Tjostedalen

kom det til syne murene av en gammel smie, og tyskerhola som har vært skjult i mange år av de store graner.

Smia ble bygd av Petter Farestad som var født i 1881 og eide huset og gården der Terje Jørgensen bor i dag. Den sto tidligere ved våningshuset, men da smien brant ned, bygde Petter den opp der murene står i dag.

Petter Farestad hadde mange jern i ilden utenom smia. Han var veivokter på Skjernøyveien, omreisende emissær, hadde notlag sammen med andre, han hogde ut steiner til murer (det er han som har hogd ut steinene til murene til Grendehuset), og han var tømmermann.

Smia hadde høy reising på taket med bølgeblikk på, og trevegg i front med dør i. Taket forsvant en gang i 1950 årene.

Fors. fra side 2.

Margrethe Lans Syvertsen 9 år Ytre Farestad, svarte følgene:

1. Fordi Jesus ble født.
2. Bratz. - Leire til å lage ting av, og C D
3. Fri fra skolen, å gå på ski og skøyte.

Hanna Puntervoll 9 år, Valvik, svarte følgende:

1. Fordi Jesus ble født.
2. Maling og hobbyting, CD, Sengehimmel.
3. Leke i snøen, renne på ski, akebrett og skøyter, og ha fri fra skolen.

Erlend Gauksås 12 år Dyrstad, svarte følgene:

1. Siden Jesus ble født.
2. Legoteknikk.
3. Snøballkrig, gå på ski, og få mange julegaver.

Lars Dyrstad 10 år Dyrstad, svarte følgene:

1. For Jesus ble født.
2. MP3 spiller, fjernstyrt bil.
3. Å åpne pakkene til jul, renne på snowboard på Ljosland.

Theodor Aanensen 9 år, svarte følgene

1. For da ble Jesus født.
2. Ny sykkel, og nye ski.
3. Snøballkrig, pakke ut presangene.

Fors. fra side 5.

Han brukte mest smia til å kvesse og lage mineborre. Han kjøpte stålet i lange lengder som han lagde bor av. Videre lagde han en del av redskapen som kiler han trengte til arbeidet med å kile ut steiner og på veien.

Petter flyttet fra øya i 1937, da han solgte gården til Adolf Jørgensen som er bestefar til Terje Jørgensen, og bosatte seg på Lande ved Sånum. Han døde plutselig på Steinsøy da han var ute med notlaget sitt 57 år gammel.

Tyskerhola er et minne fra krigen som ligger i mellom smia og grendehuset, og ble sprengt ut i begynnelsen av krigen. Den var lagerplass for bensin til tyskerne. Det var en tykk dør med hengelås foran den.

G.W.

Referat fra Skjernøy Helselags årsmøte og utlodning 29.november 2005.

Kari Pedersen ønsket 32 damer velkommen, og vi startet med å synge "Gjør det lille du kan.

Janne leste opp årsmeldingen: Medlemstallet har sunket fra 71 i 2004 til 70 i 2005. Et medlem døde i 2005. I 2005 har vi hatt 5 styremøter, 8 formiddagstreff, samt høstfest i september.

Vi har solgt 200 hjertelodd samt maiblomster.

Kollekten etter høstfesten gikk som vanlig til forskning på alzheimers sykdom/aldersdemens, og da ble det gitt kr 5.000.

Skjernøyas 5 barn i 3.klasse har fått refleksvester og oppfordring til å bruke de flittig.

Foreldrene til øyas 3 nyfødte har fått blomster og hefte ang. småbarn og skader.

Vi har gitt blomster ved runde dager og sykdom, og ved to dødsfall har vi gitt pengegaver.

Vi har solgt lodd for Eiken rek.hjem.

Oddbjørg og Bodil stekte og solgte lapper til inntekt for Grendehuset på Skjernøydagen.

Nå før jul får alle øyboere over 75 år en julestjerne, pluss at vi i styret bevilger oss en selv, og gir én til hver av de som hjelper oss ved forskjellige anledninger.

Bodil Aalvik redegjorde for regnskapet, som Tordis Larsen har revidert. Begge gjorde dette for siste gang, da Bodil, som har hatt regnskapet i 17 år, og Tordis (Larsen), som har vært revisor minst like lenge, ønsket å avslutte vervet som revisor.

Bodil kom med forslag om å støtte en eller flere av Nasjonalforeningens saker med pengegave, da vi har en del penger i banken. Det var enighet om at styret skulle bestemme beløp, og hvor pengene skulle gå.

Esther orienterte litt om Eiken rek.hjem, og at rek.hjemmets skjebne skal avgjøres snart. Det skal være et styremøte i neste uke der dette blir tatt opp.

I verste fall kan rek.hjemmet bli lagt ned innen et halvt år.

Vigdis Haagan Walvick er med i valgkomitéen for Eiken rek.hjem.

Så ble det valg, og det gikk smertefritt. Signe Aalvik og Esther Vågsvoll hadde sagt seg villige til å bli med i styret, og det ble applaus. Signe overtar regnskapet etter Bodil, som fortsetter som varamann i styret. Styret blir da som følger – fra nyttår :

Kari Pedersen og Kjellaug Jacobsen som ledere, Signe Aalvik som kasserer, Janne Ø. Knutsen som nestleder og sekretær, og Esther Vågsvoll, med Bodil Aalvik som varamann.

Etter dette hadde vi tradisjonen tro kaffe og deilige vafler, og mens kaffen ble drukket ga to damer fra Nasjonalforeningen oss en orientering om Peter Puls, noe Nasjonalforeningen satser stort på nå, det er for 5.klassene på barneskolen, materiell til hjelp for lærerne i undervisning i for eksempel kroppsøving, matte, biologi etc., det går på at barna skal lære om kroppen, om kretsløpet, at det er viktig med fysisk aktivitet, og at man bør leve sunt.

Helselaget foreslo Peter Puls for læreren i 5B på Ime skole sist vår, og interessen var heller laber. Vi prøver igjen, denne gang via foreldreutvalget, eller direkte til rektor.

Så kunne utlodningen starte. Vi har fått inn mange fine gevinster, og inntekten av loddsalg på boka og åresalg kom på

kr 13.100 etter grovtellingen, og det er en flott sum til inntekt for Helselaget.

Takk til dere som har kjøpt lodd og årer, og til dere som strikker, syr eller kjøper inn gevinster til Helselagets utlodning.

Til slutt ønsket Kari alle vel hjem, og vi sang første vers av "Så ta da mine hender".

Janne

REFERAT FRA MØTE SKJERNØY VEL 27. OKTOBER 2005

Tilstede: Ivar Kristiansen, Arthur Tallaksen, Stein Atle Toresen,
Even Christensen og Gerd Jacobsen

Forfall: Terje Bydahl

SAK 21. Uttalelse vedr. reguleringsplanarbeid på Farestad, del av gnr. 23 bnr. 19 – 60,
småbåthavn, båthus.

Saken oversendes arealgruppen for videre behandling.

SAK 22. Reguleringsplan for bolig, Bergeneset, Skjernøy

Varsel om oppstart av planarbeid. Saken oversendes arealgruppen for videre behandling.

SAK 23. Uttalelse vedrørende salg av helårsbolig til fritidsformål gnr. 25, bnr. 19.

Gerd skriver en uttalelse vedr. saken og oversender den til Landbruksforvaltningen – Mandal
Lindesnes.

SAK 24. Dugnad – grendehuset – nytt gulv.

Ivar legger frem forslag til ulike typer gulv på neste møte.

Gerd kaller inn til dugnad og tar en gjennomgang sammen med Grendehuskomiteen på hva som
skal gjøres.

SAK 25. Regnskap.

Foreløpig regnskap for 2005 vil bli lagt frem på neste møte. Det er kommet inn et betydelig beløp
på frivillig kontingent.

SAK 26. Anke Teknisk etat vedr byggegebyr – ventebu.

Vi fikk avslag på anken vedr. byggegebyr på ventebua på Smebakken. Vel'et tar dette til
orientering. Gebyret blir betalt.

SAK 27. Båtopptaksplassen.

Vi får avkjørselstillatelse dersom en kan ordne fri sikt 50 meter begge veier. Dette medfører at vi
må eventuelt flytte en lysstolpe og skyte vekk litt fjell.

Ivar tar kontakt med grunneiere for å høre om dette er ok, dersom en får klarsignal fra grunneier,
kontakter han VAE for flytting av stolpe.

Stein Atle følger opp saken når det gjelder fotballbanen/vollyballbane.

SAK 28. Kulturarrangementer på grendehuset.

Saken ble drøftet uten at en kom frem til noe endelig vedr. å lage til ulike arrangementer på
grendehuset. Gerd tar kontakt med Agnethe Kjellin for å diskutere videre om en kan finne på noe.

SAK 29. Utearealet – parkeringsplassen ved kapellet.

De store grantreene som står i svingen ned til parkeringsplassen, vil bli fjernet, det har en fått lov til
av grunneier. Gerd tar kontakt med parkvesenet for å høre om de kan klippe ned furu'ene som står i
skråningen ved parkeringsplassen, dette for å få bedre sikt i forholdet til krysset.

SAK 30. Valg til Vel'et og grendehuskomiteen.

Årsmøte står snart for døren og det skal velges nye representanter på flere av gårdene, her må det
gjøres en jobb, og den må begynne nå, hver av de representantene som sitter nå, tar kontakt med
sine gårder. For å få inn forslag på kandidater både som representanter og varamenn. Even får liste
i neste møte over hvem som er på valg, og forslag på nye kandidater.

Sak 31. Eventuelt.

Stein Atle finner ut når det er mest gunstigst å svi jordene, i forhold til flåtten. Ivar tar kontakt med
teknisk etat vedr. krambubrygga. Alt er i gjenge når det gjelder arbeidet med vann og kloakk.

Referat og evaluering fra Skjernøydagen taes opp på neste møte.

Bredbånd til Øya - saken jobbes med.

Neste møte blir 8. desember 2005 kl. 19.30 hos Arthur T.

Gerd Jacobsen.
sekretær.

VEDR. GAMLE FYRLYKTER.

Skjernøy vel har sendt et brev til Kystdirektoratet i Ålesund, vedr. fjerning av gamle lykter,
sendt 22. nov. som vi tar med her:

Skjernøy Vel behandlet på sitt møte 27. oktober 2005 at Kystdirektoratet har fjernet de gamle
fyrlyktene langs med Skjernøy.

Skjernøy Vel stiller seg uforstående til at dette arbeidet er blitt gjort uten at Vel'et er blitt kontaktet
på noen måte. Disse lyktene har vært en del av vår viktige kystkultur i mange år, og spesielt stiller
vi oss undrende til at grunnen for å fjerne disse er for å spare penger til vedlikehold. Dette burde
kystdirektoratet ha orientert vel'et om, slik at Vel'et kunne ha behandlet en sak om en skulle gått
inn med både midler og arbeidskraft til å utføre vedlikeholdet.

Fors. neste side.

Når en kjenner til hvor vanskelig det ellers er å røre ved noe av vår kystkultur, så beklager Vel'et sterkt at fjerning av fyrlyktene er gjort uten at vel'et er orientert og heller ingen andre så vidt vi kjenner til. Fyrlyktene har vært en viktig del av Skjernøy, der de har vist vei for både fiskere og andre som har ferdes på sjøen gjennom mange år, samt at de har vært viktige merker for fiskeplasser.

Skjernøy Vel vil henstille på det sterkeste at fyrlyktene blir satt opp igjen, og Vel'et behandler gjerne en sak om å være med på et eventuelt spleiselag når det gjelder vedlikeholdet av fyrlyktene.

Med vennlig hilsen Skjernøy Vel

Gerd Jacobsen
Sekretær

Skjernøy vel har også sendt et brev til Landbruksforvaltningen Lindesnes – Mandal, vedr. fritak fra konsesjon i Skjernøysund.

VEDR. SALG AV HELÅRSBOLIG TIL FRITIDSFORMÅL GNR. 25 BNR. 19 SKJERNØYSUND.

Viser til Deres brev av 19. oktober 2005. Skjernøy Vel behandlet saken på møte den 27. oktober og ønsker å komme med følgende kommentarer vedr. bruksendring av gnr. 25 bnr. 19.

I utgangspunktet har Vel'et ingenting i mot en slik bruksendring på denne eiendommen, men da en er svært usikker på hvordan en slik dispensasjon vil påvirke eventuelle andre salg av eiendommer på Skjernøy, må en nok dessverre gå imot endringen fra helsårsbolig til fritidsbolig også på denne eiendommen.

Vel'et har ingen ønsker om å lage Skjernøy om til et feriested. Og det er ikke i tvil om at det fort kan utløses flere salg dersom en går inn for å selge helsårsboliger til fritidsboliger, ikke minst med tanke på det presset som finnes i dagens marked når det gjelder fritidsboliger ved sjøen. Det vil bli en vanskelig sak for Vel'et dersom en kommer i en situasjon der en skal bestemme om hvem skal få omdisponere og hvem som ikke skal få, ikke minst med tanke på at pris på eiendommer er svært forskjellig om en selger til helårsbolig kontra fritidsbolig.

Med vennlig hilsen Skjernøy Vel

Gerd Jacobsen
Sekretær.

Kvinneforeningens utlodninger.

Vesterøya hadde utlodning fredag 14. okt. og de fikk inn i overkant av 12.000 kr.

Østerøya, Rosnes og Farestad kvinneforening hadde utlodning lørdag 5. nov, og de fikk inn dobbelt så mye som Vesterøya, godt og vel 24.000 kr.

Begge foreningene har hver for seg holdt på i langt over hundre år, og pengene har etter hver utlodning om året gått til forskjellige misjonsgreiner. Så det er ikke småtterier av penger de har samlet inn i løpet av disse årene.

Minneord.

Ruth Dyrstad døde 24. oktober, 81 år gammel, etter et kort sykeleie. Hun var et allsidig menneske med interesse for mangt og mye, både i lokalsamfunn, foreningsliv og ikke minst i familien. Hun var representant i så vel bystyre som skolestyre, og på den helt lokale arena var hun et trofast medlem i Skjernøy Vel, både som gårdsrepresentant og leder.

Fem vintre av sitt liv tilbrakte hun på Ryvingen fyr hvor hennes mann Torkel arbeidet. I 1955 flyttet familien til Dyrstad på heltid, da eldstejenta Betty skulle begynne på skolen.

Ruth ble tidlig enke, da Torkel forsvant på sjøen i nærheten av Ryvingen, han ble aldri funnet, kun deler av båten. En katastrofal hendelse for familien, som kun tidens tann til en viss grad kan lege.

Ruth hadde før hun døde gitt beskjed om at hun ønsket at hennes aske skulle strøs på fjorden mellom Ryvingen og Skjernøy. Ja, så kom de til slutt i samme grav.

Evert Knutsen

EKSKURSJON – Farestad og Rossnes.

Som den observante leser trolig har registrert har historielaget nå i år, med jevne mellomrom, arrangert turer på de ulike gårdsnummer på øya.

Vår guide Svein Berge.

fortalte litt om hvor den opprinnelige bebyggelsen hadde ligget til en gan på 1700 tallet. Han fortalte også en liten historie om hvorledes hans fetter og ham selv, til nabolagets hjemmeverende damers store forferdelse, hadde "krabbet" over Rossnesbroa før den var halvferdig. Så gikk turen videre ut til Slyhåla. Her ble det en ny stopp, og flere fortellinger. Svein fikk blant annet god hjelp av Håkon, som på sin lune måte fortalte om Rossnes og driften av sommerfjøsene på Slyhåla. Blant annet at farestadfolk kunne stille klokka etter rossnesdamene som morgen og kveld rodde her ut for å melke "kjyrane" her ute hele sommerhalvåret.

Neste stopp var Skiftensvika. Her fikk vi et sjeldent "besøk" av øyas "urinnvånere" (de såkalte villsauene). Vår guide fortalte om boplassen som er fra merovinger /folkevandringstid¹ og mente at det har vært langt flere slike på øya, men at der er forsvunnet i byggingen av steingjerdene.

Vi fortsatte videre til Bådeviga (Ikke Båtevika – som "byråkratiet" har døpt den vika). Her ble det tid til kaffe og en matbit. Guiden fortalte om den gamle sjøbua, som i dag er restaurert til fordums prakt, og bruken av havneanlegget, som trolig daterer seg til omkring 1880 tallet. Også steinalderboplassen i Bådevigsura var han innom og forklarte litt om hvorledes havet, etter siste istid, har stått både høyere og lavere eller dagens nivå.

En del av deltakerne gav seg, men en "hård" kjerne valgte å følge guiden opp ura og til toppen av Åksla. Her gjorde vi et nytt stopp og ventet på "baktroppen". Svein fortalte litt om hva historikerne, og ham selv, mener er det opprinnelige navnet på denne heia, nemlig Aksla. (Sett fra havet ser profilen ut som en skulder på en liggende person). Også Gustav Kristensens makeløse heltedåd fortalte han om. Hvorledes Gustav så britene seile ut fra Bådeviga og båten får et brått og kante ute på Kapteinhausen, hvorledes han løper ned fra fjellet, hopper i et stormpisket hav og redder menneskeliv. Herfra gikk turen til toppen av Myransbakken og over til Øvre Farestad.

Svein fortalte om den opprinnelig bebyggelsen på Farestad, som lå her oppe fram til en gang mellom 1666 og tidlig 1700, da først oppsitterne på det som i dag kalles Nedre-Farestad, og senere de øvrige flyttet ned til sjøen. Vi sluttet det hele på Høgevarden, hvor guiden fortalte om de gamle hvetene² og utviklingen til den Optiske telegraf og frem til signalstasjonen som ble bygget her 1898, som står her den dag i dag. Han avsluttet, godt hjulpet av Else Grøssfeld, med noen episoder fra tiden da den "frivillige" kystvakten "huserte" her oppe.

Her sluttet vår guidede tur.

Ref.

Framote ved slyhåla

¹ Merovingertid, i norsk arkeologi betegnelsen på perioden mellom folkevandringstid og vikingtid, ca. 550–800 e.Kr. Folkevandringstiden, , betegnelse på den førhistoriske perioden ca. 400–500/600 i Norden.

² Vete, eller viti. Reisverk av tømmerstokker og lignende som fra Alderstid var benyttet til varslig av inntrengende skip fra havet.

Nye fotballdrakter, 2005 – 11 – 28.

”Dette er den største nyheten - lokalt” sier Vetle. Andreas nikker ivrig. ”Helt klart” sier han. Det er avslutningsfest med Skjernøyfotballen for denne sesongen. Jeg har tatt meg en tur opp på loftet i grendehuset. Lufta der sier meg at her har det vært litt av en fotballfest! Jenter og gutter fra 7 til 14 år

har lagt nok en sesong bak seg. De feirer velfortjent med pizza, brus, kake og godter. Kveldens høydepunkt er de nye draktene! Knall blå med hvit skrift. På ryggen står etternavnene deres med nummer og det hele. Kortbukser hører også med! De er rett og slett stilige.

Her skal dere få lese hva barna selv mener om fotballen på Skjernøya:

Andreas: ”jeg er med på alle treninger, hvis jeg ikke er syk. At pappa er trener er helt ok. Skjernøya ruler! og vi er det beste fotballaget! Vi vinner jo alt mulig! Det skulle vært mer cuper og slikt.”

Vetle: ”Det er kult å komme her å møte folk. Har vært med siden starten for fem år siden. I starten var de store litt skumle, men nå er det kanskje vi som er litt skremmende (he-he) Vi sentrer gjerne

til de små. Det er viktig!

”Savner dere ikke litt flere jenter?” spør jeg.

”Jenter er ikke skapt for å sparke fotball!” kommer det kontant fra Andreas. (Her er det muligens et stykke arbeid å ta tak i for lederne?)

Alfred sier: ” Vi jobber bra på fotballen.”

Sivert: Det har vært veldig greit på avslutningen og veldig moro å gå her.”

Aslak: ” Det er kjempegøy! Jeg pleier ikke score så mange mål, men det er gøy å spille fotball! Jeg skal bli fotballspiller og vil satse på fotballen til jeg blir 40 år. Så vil jeg også si at det er fint å bo på Skjernøya!”

Robin:” Jeg bor i Homsvika og pleier å sykle ut, av og til blir jeg henta. Det er utrolig gøy bra trening her ute. Mi lærer mye av å spille sammen store og små.”

Lars:” Det var bra fest her i dag.”

Bendik:” Det er kjempebra å spille fotball her ute. Ballen havner jo ofte på vann, men det er i grunn bare gøy!”

Erlend Jentoft:” Jeg er veldig fornøyd med de nye draktene. De kan vi bruke på cup og trening”

Margrete:” Det er gøy å spille fotball! Men det skulle vært mange flere jenter”

Rebekka:” Det er gøy på fotballen!”

Kristian:” Jeg synes det er gøy!”

Joakim:” Ingen kommentar”

Jonatan:” Det er kule fotballtrenere.”

Jens Ørjan:” Synes det er utrolig godt gjort av Bjørn og Stein Atle å dra i gang denne treninga!”

Nikolai:” Synes det er gøy og jeg er med så ofte jeg kan.”

Håkon:” Det var gøy med nye drakter”

Erlend Gauksås:” Ingen kommentar”

Teodor:” Ingen kommentar”

Jan Henrik:” Heilt Sinnsykt!”

Trener Stein Atle:” Det er gøy at både gutter og jenter er med fra alle aldre. Det blir ikke så alvorlig da.”

Bjørn støvsuger i bakgrunnen. Begge to ser de nok frem til en rolig kveld etter en vellykket fest. De gjør en fabelaktig innsats hver fredag ettermiddag!

Vi foreldre til barna som får del dette, vil her få takke dere og ønske dere en velfortjent mørketidsferie! TAKK! Og takk til alle dere barn som ble intervjuet.

Foto hentet fra Fædrelandsvennen.

Alfred Gundersen
i ny fotballdrakt.

”Vi blar i arkivet”

Fra sommeren 1972. Det var i krigens tid – En radios historie – fortalt av Jonas K. Gabrielsen.

Et utdrag – Det er slutten av 1942. Luften dirrer av spenning. Så brister boblen, major Laudals organisasjon sprekker. Det er fare på ferde også her på øya. Allerede lillejulaften har vi igjen de uniformerte her ute. Denne gang er det arrestering. Jeg av sted for å hente en sekk. Radioen som vi har gjemt i huset må ut. Da jeg kommer tilbake møter Sigrid meg med: ”Nå er de inne hos German”. (German Gabrielsen bodde i samme huset) Arrestasjon forstår en jo, men ingen ransaking. Så det ble at radioen ble stående kilt så langt inn under raftene som det gikk an. Stemningen var tung og dystert i huset. German var tatt med, det verste kunne hende.

Vi har i sommer hatt stor invasjon av turister til øya. Man må vel si at biltrafikken har vært veldig, særlig helgene. Mange nasjoner er representert, men av utlendinger er det nok tyskere som leder og de var ganske frekke noen av dem. På Dyrstad var det noen tyskere som kom med spade på nakken og spadde opp grantrær og einerbuser med rota og de tok også med seg store torv med bjørnerose. Også påske og pinseliljer ble spadd opp. De hadde stått litt avsides i i jordkanten, og hullene i jorda var det eneste som viste hvor de hadde stått. Det er jo ergerlig da eierne har plantet granene og blomstene med egne hender, og så blir stjålet og tatt med til Tyskland – Lurer på om det er begynnelsen til fellesmarkedet.

Vi går 56 år tilbake i tiden

Vi forsetter her med fortellingen fra avisen SKAGRAK fra 1. mars 1949.

Det er fortsatt samtale med Berner Gundersen og han forteller: For 30 – 40 år siden (Ca:100 år tilbake) var det laksefiske over alt her. Nå er det bare noen enkelte som driver. En av dem eldste her er Emil Abrahamsen i Valvik, han drev både hummer og laksefiske. Han er nå i sitt 80-ende år. Det var også rikt laksefiske på Rosnes, også på Dyrstad. Gundersen sin hustru bemerker at folketallet var gått tilbake på øya. Det var 400 mennesker her i min ungdom sier hun. Og så var det store barneflokker i hvert et hus – 6 – 8 barn nesten over alt. Nå er det også snakk om bru fra Skjernøysund og over til fastlandet. Det ville være bra å få bedre forbindelse med byen. Da kunne det kanskje stoppe folk fra å flytte til byen.

På landhandleren på Farestad samler fiskerne seg i kveldingen for å handle litt – tobakk, fyrstikker, det ene med det annet, - og dagens hendelser referert og drøftet. Det ble en interessant sammenkomst.

Det var 14 mannfolk samlet i butikken. Det var: Åmot Kristiansen, Tonning Gundersen, Brynjulf Wilihemsen, Standly Wathne, Sverre Syvertsen, Arne Jenssen, German Gabrielsen, Arthur Jenssen, Johan Kristiansen, Ove Kristiansen, Harry Larsen, Toralf Christensen og Beint Oftenes, og med oss selv var vi 14 mann i alt.

Det var mange ting som ble drøftet i løpet av en kveldstime. Bl. a. Torskeyngel, kunne det lønne seg å sette ut yngel? Ja svares det og sei, hvor er det blitt av all morten, det må være 10 år siden det var mort sist, fortelles det. Det må være siden tare gikk at den forsvant sier en annen.

En annen ting som ble diskutert på landhandelen den kvelden var bru over Skjernøysund. På Skjernøy er det 72 hus og 63 gårdsbruk, så det er innlysene at det står betydelige lokale interesser bak brukravet. Det er ikke noe bredde å snakke om over Skjernøysund.

Smånytt fra øya.

Flere hester på øya.

For tiden er det tre hester i Skjernøysund. Pernille Herstad Adriaenssens -snart 12 år- har kjøpt en flott, brun nordlandshest, en vallak på 5 år.

De to andre er en drektig shetlandspionny og en islandshest som Pernille skal ha på før til våren.

Mergelopptak.

Også i år er det gitt tillatelse til å ta opp mergel på fjorden østenfor Odd. Arbeidet er i gang i disse dager, og opptaket er tidsavgrenset til en kort periode. Lokale fiskere har protestert på dette, som de mener medfører stor belastning for det maritime miljø. Mergelen pumpes opp fra bunnen, og operasjonen medfører at vannet i et stort område rundt blir grumset og nesten helt hvitt. Det sier seg selv at dette er en stor belastning for fisk og andre organismer i et område som i generasjoner har vært et svært viktig fiskeområde. Men ingen protester har ført fram. Vi får bare håpe at naturen selv greier å rette på skadene.

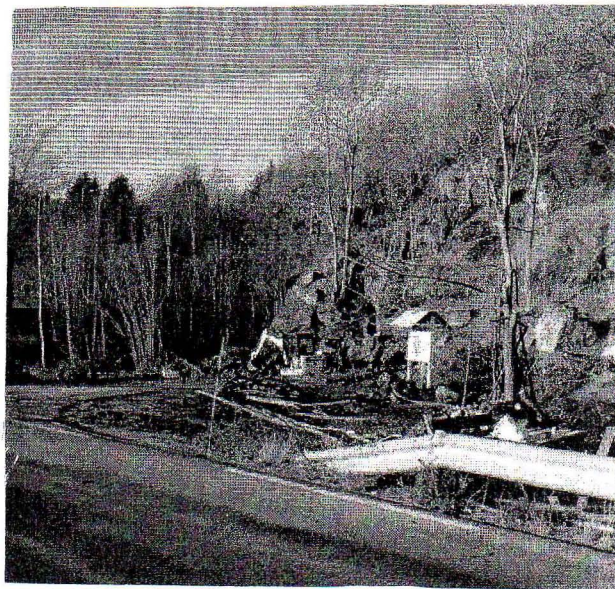
Lobbefesten 2005.

Det var lørdag 29. okt. og det var rundt 50 "lobber" som hadde møtt fram. Det var god stemning, og det var også "levende" musikk. Det var Carlo & co. som spilte opp til dans, så alle som ville kunne trimme lemmer og ledd. Komiteen velger ut "årets lobbe" og i år var det Magnhild Brovig som ble vinneren, og fikk overrakt sauebjølla.

Barnedåp på kapellet.

Søndag 25. sept. Barnes navn: Didrik Aanensen. Foreldre: Vibekke og Erik Aanensen, bosatt Oslo, men Vibekke er fra Farestad.

Søndag 6. nov. Barnets navn: Mathias Bjørnstad Michaelsen. Foreldre: Anne Hege Bjørnstad og Espen Michaelsen, bosatt i Mandal.

Det ble mye lysere og penere i svingen ved kapellet når Per Herstad, Hilde Herstad og Erling Jenssen har fått felt mange svære grantre. Noen av dem var 60 år gamle og 30 meter høye.

Når granene i Tjostedalen er felt kommer murene av ei gammel smie til syne. (se pil)

Ny strømkabel.

Det har i høst vært arbeid med å legge ny strømkabel fra transformatoren på Berge og ut til Bergeneset. Siden det blir flere og større hytter der ute, og da kreves det også mer elektrisk kraft.

Kabelen ble lagt langs veien så langt den gikk og videre utover.

Nye fotballdrakter.

Fra Bjørn Vikør har vi fått tilsendt et bilde som viser hele fotball gjengen som han er trener for, og som også er skrevet om på side 11.

På bildet ser vi bakerst fra venstre: Margrethe L. Syvertsen, Nikolai Dyrstad, Vetle Abrahamsen, Andreas Toresen, Jens Ørjan Dyrstad. Kristian Syvertsen, Robin Narum, Aslak Vikør, Erlend Jentoft.

Andre Rekke fra venstre: Bendik Bøe, Alfred Gundersen, Lars Dyrstad, Jonatan Christensen, Rebekka Torgesen, Syvert Tofte, John Olav Knutsen, Todor Aanensen.

Første rekke fra venstre: Jan Henrik Tobiassen, Truls Dyrstad, Håkon Torgersen, Joakim Pedersen og Erlend Gauksås.

Siden sist.

Nå er vi helt på tampen av dette året også. Ja tiden går.

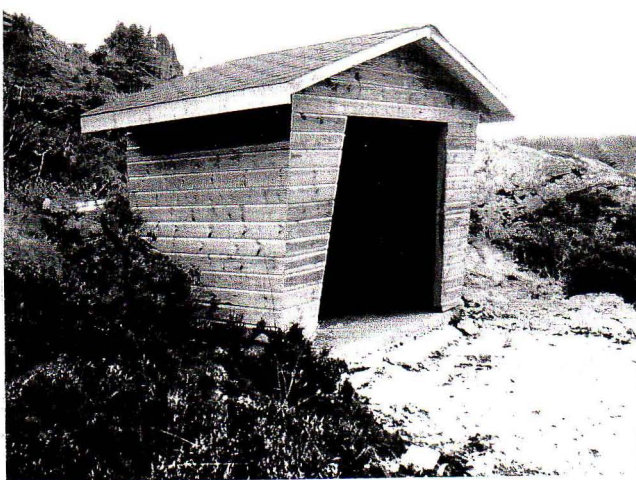
Når vi ser tilbake på været har høsten vært mild. Set var noen strålende dager i begynnelsen av okt. med sol og god temp. med lite vind. Senere i samme måned ble det noe kaldere og vi fikk så vidt nattefrost.

November har vært veldig fuktig med mye regn og vind, så den har vært mørk og trist som har vart til nå i begynnelsen i desember.

Men lysete blir det, det er ikkje så mange dagene til før solen begynner å stige oppover igjen. Men først skal vi feire jul som har mye med lys å gjøre.

Så er vi også ferdige med nr. 4.- 2005 og snart går vi over til årgang 38. Denne gang blir det også 14 sider. En forsettelse av Noard i Fiske og Sjøfart får vi ikkje plass til i dette nummeret, men vi vil ta det med siden.

Så vil vi takke for dette året som er gått og ønsker alle våre leere en riktig god jul og et like godt nyttår.

Ny Ventebu på Smebakken.

Endelig er ventebua på Smebakken, Dyrstad på plass. Skjernøy vel sto for innkjøp av materialer, og beboerne på Smebakken reiste den på dugnad. Den er blitt veldig fin.

Bua er ikkje helt ferdig ennå men den er fullt brukbar.

